

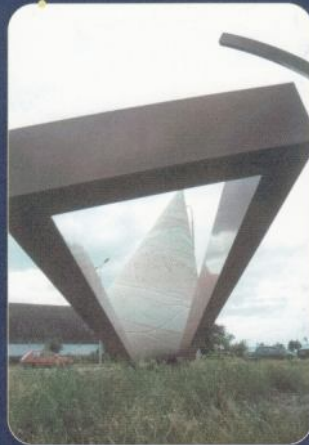
Versteend Water

gemeente Haarlemmermeer

Joos Clijisen - de geheime toekomst van een verdrongen element

Onderzijde kunstwerk Versteend water

Joos Clijisen

Joos Clijisen (Tilburg, 1942) studeerde af als beeldhouwer aan de Rietveld Academie in 1982. Daarvoor werkte zij als docent tekenen. Zij werkte mee aan tentoonstellingen en manifestaties in onder andere Den Haag, Heerlen, Alkmaar, Haarlem en Berlijn en haar werk werd aangekocht door onder meer de gemeenten Amstelveen, Apeldoorn, Haarlem, Heemstede en de provincie Noord-Holland. Behalve in de gemeente Haarlemmermeer plaatste Joos Clijisen beelden in Leek en aan de A50 in Apeldoorn. Momenteel werkt zij voor de Hannema de Stuersfundatie aan installaties in de Bergkerk te Deventer en het museum Het Nijenhuis te Helvoert. Ze ontving stipendia van het ministerie van WVC, de provincie Noord-Holland en de Stichting Fonds Beeldende Kunst.

Versteend water - de geheime toekomst van een verdrongen element

Wie van Haarlem de N201 naar Hoofddorp volgt, ziet eerst een buiging in de lucht opdoemen, iets dat eruitziet als een halve parabool. Hier is het, lijkt de vorm aan te geven. In de koestering van de kromme lijn verschijnt eerst een puntje, dan de rest. Het is een druppel van steen.

De buiging, de druppel en de vierhoekige, schuin geplaatste constructie waar deze op ligt, vormen het kunstwerk dat Joos Clijisen *Versteend water* noemde. Het is een beeld waar je niet omheen kunt, letterlijk, maar ook figuurlijk. Want van welke kant je ook nadert en de compositie binnen je waarneming komt, gebeurt er iets, daar op de kruising van de N201 en de Spieringweg. Een moment van verwarring en desoriëntatie. Hier is het, dat is zeker. Maar waar zijn we? Wat is hier?

"Bij dit werk werd ik sterk bepaald door de gedachte dat de plaats waar het staat aan het water toebehoort: het is gestolen gebied. In mijn gevoel is het nog steeds een beetje zee. En voorzover het land is, heeft het iets kwetsbaars en zou het zo weer zee kunnen zijn."

Het beeld toont de druppel in balans op de uiterste rand van een veel langer uitgestrekte constructie. Door het 'gewicht' van de druppel zakt dit element iets in de grond, waardoor het andere uiteinde loskomt van het maaiveld en er boven zweeft. Zo ontstaat een spannend evenwicht. De spanning in het beeld wordt volgehouden doordat het uiteinde van de losstaande boog zich precies boven de punt van de druppel bevindt. Het lijkt alsof de druppel daar juist uit is losgekomen. Het effect van het geheel is een visuele rondgang door het beeld. Het geeft uitdrukking aan de cycli van de natuur."

Het staande en liggende stuk zijn allebei twaalf meter lang en van staal. De druppel is 6,1 meter hoog, heeft een doorsnede van 3,3 meter en is gemaakt van zandkleurige terrazzo vermengd met grove, rode steen.

"Wat ik wilde, was tekening brengen niet alleen in de kleur, maar ook in de structuur van het terrazzowerk. Daarom is het ene stuk ruwer dan het andere en lopen er ook lijnen door het oppervlak. De huid is erg belangrijk."

Daarbij moest ik natuurlijk wel rekening houden met de locatie. De plaats heeft veel visuele ruis omdat zij langs een drukke weg ligt, bij veel lantaarnpalen en stoplichten. Daar moet je dan wel iets tegenover stellen, een forse aanwezigheid, die tegen de drukte en de ruimte op kan. Ik was blij toen het stond en ik zag dat dat het geval was."

Joos Clijisen laat haar beelden reageren op hun omgeving en zoekt de spanning in de visuele beweging. Een fascinatie is daarbij in haar loopbaan onveranderd gebleven: de aarde. In elk van haar werken blijkt er een rol voor weggelegd. Soms staat een onderwerp centraal en geldt de aarde als basis, zoals bij het in leem uitgevoerde beeld van een apenstaartje op twee stenen tafels, waar een historisch en een hedendaags communicatiemiddel elkaar treffen in een materiaal dat natuurlijk is en los van de tijd. Vaker betekent haar werk het ordenen van objecten in de ruimte met de aarde als magnetisch krachteneveld.

Van zeer zwaar werk zoals een serie bijna aan de aarde geklonken sarcofagen, was er via min of meer gekantelde objecten een overgang te zien naar beelden die zich van de aarde lijken af te keren. Een mooi voorbeeld van de laatste variant zijn de twee reusachtige, komvormige objecten langs de A50 tussen Arnhem en Apeldoorn. Ze zijn gevormd als om de hemel af te tasten, echter niet zonder de aarde als basis te verlaten.

"Er moet een beweging zijn in de dingen, van de aarde af of naar de aarde toe. Het ene ding moet hoger zijn dan het andere, het gaat van punt naar punt. In mijn werk aan beelden voor onder andere de Bergkerk in Deventer, leg ik een nadrukkelijke link met 'aardse gewaarwordingen' in de vorm van massieve, gesloten gewelven van leem, die een absolute tegenhanger zijn van de hoge ijle spitsbooggewelven. Het illusionistische gewelf transformeert tot nabije sculptuur."

Maar het is niet zo dat ik denk in een uitgestippeld traject. Er ontstaan dingen vanuit een bepaald motief en je staat ze toe of je staat ze niet toe. Vaak laat je je verrassen door aspecten van

Versteend Water van de zijkant gezien

Overzicht locatie
Versteend water staat op de kruising van de N 201 en de Spieringweg, tegenover het provinciale Informatiecentrum de Groene Golf vlak buiten Hoofddorp

een idee dat er al lang blijkt te zijn. Zoals bij de leancholla. Dat is een uitgestorven soort geleedpotig diertje. Al jaren geleden heb ik het getekend en nu ben ik dus echt bezig er sculpturen van te maken. Straks marcheert een 130-koppige gemeenschap van twee meter lange leanchollae over het veld bij kasteel Nijenhuis, waarvan ik niet weet of ze uit mijn hoofd komen of uit mijn handen. Soms is het bijna de kip of het ei, maar in de kern blijft het hetzelfde. Ik heb ze uit de aarde opgediept."

Beeldende Kunst in Haarlemmermeer

Bedrijvigheid en een uitbundige groei kenmerken al decennia lang de ontwikkelingen binnen de gemeente Haarlemmermeer. Dat in deze groei de beeldende kunst altijd een belangrijke plaats innam, blijkt uit de uitgebreide beeldencollectie die door de jaren heen in de gemeente is opgebouwd. Ook in de toekomst zal de beeldende kunst een belangrijke bijdrage leveren aan het inrichten van de openbare ruimte. De manier waarop is echter sterk aan verandering onderhevig. Waren het tot de zeventiger jaren vooral figuratieve objecten, zoals dat van de geliefde Dik Trom die het beeld bepaalden, langzaam maar zeker verschuift het accent van autonome beelden naar kunst die een relatie aangaat met de ruimte.

Balans in dynamiek

Zonder een einde te maken aan deze dialoog tussen kunst en ruimte, is met het uitgestippelde beleid voor de komende jaren een koerswijziging in gang gezet. Meer en meer zal de beeldende kunst onderdeel gaan uitmaken van de openbare ruimte. Mengvormen van kunst, vormgeving en architectuur, zoals te zien in de omgeving van het station van Hoofddorp, zullen steeds vertrouwd worden. De gemeente kiest de rollen van opdrachtgever, investeerder, stimulator en innovator. Om tegemoet te komen aan de uiteenlopende eisen op het gebied van zichtbaarheid, duurzaamheid en schoonheid, wordt per project een adviesgroep in het leven geroepen die in nauw overleg met stadsarchitect, stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten uitvoering geeft aan het beeldende kunstbeleid.

Beelden in Beukenhorst

Ondertussen worden in Hoofddorp Beukenhorst-Oost en West de resultaten zichtbaar van het beeldende kunstbeleid gedurende de jaren 1994 - 1998. De kunstwerken in het zakelijk gebied markeren een overgang tussen autonome kunst en de meer geïntegreerde vormen die in de nabije toekomst zullen verschijnen: ze reageren op hun omgeving, maar gaan er niet in op. De gemeente Haarlemmermeer nodigde kunstenaars uit heel Nederland uit om mee te denken over kunstwerken op vijf bestaande locaties in Beukenhorst. Uit het documentatiemateriaal van circa honderd inzenders werden voor elk van de vijf locaties drie kunstenaars gekozen. Hun ontwerpen bepaalden de definitieve keuze. De vijf kunstenaars maakten allen gebruik van wind en water, maar gaven daarmee op geheel eigen wijze uitdrukking aan de dynamiek van Haarlemmermeer. Het resultaat ligt vast in de beeldenroute die in Beukenhorst is ontstaan. De route biedt vijf uitnodigingen om even stil te staan, vijf momenten van reflectie.

Deze brochure is een kleine gids om een van die momenten in te leiden.